

Nodokļu dilemma: palikt vai iet prom?

Publiskajā telpā iesakņojies uzskats, ka Latvijas nodokļu politika ir uzņēmējiem nedraudzīga un, iespējams, izdevīgāk būtu biznesu veidot citur. Vai tā patiešām ir?

Nav nekāds noslēpums, ka lielākā daļa Latvijas uzņēmēju ar nodokļu sistēmu valsti nav apmierināta. Starptautisko nodokļu konsultāciju uzņēmuma *TX Solutions* valdes locekle Tatjana Ļutinska šajā sakarā aicina atcerēties, ka izpratne par patieso situāciju rodas salīdzinājumā.

Kāpēc uzņēmējiem Latvijā ir pamats būt neapmierinātiem ar mūsu valsts nodokļu politiku?

Jāatzīst, ka daudzi uzņēmēji šobrīd nejūtas komfortabli savā valstī – aptaujas rāda, ka ar pašreizējo Latvijas nodokļu sistēmu nav apmierinātas divas trešdaļas uzņēmēju, daži no viņiem pat apsver biznesa pārcelšanu uz citu valsti. Pirms diviem gadiem uzņēmējiem nopietni ķērās klāt fiskālie orgāni: 2011. gada beigās neparasti ātri tika pieņemts likums par nulles deklarāciju, ar 2013. gadu tika ieviesti noteikumi par kontrolētajām ārzemju kompānijām – ofšorkompānijas ienākumi tika pielīdzināti tās īpašnieka ienākumiem nodokļu aplikšanas nolūkos. Savukārt, sākot ar šo gadu, saņemtie ilgtermiņa aizņēmumi un saņemto aizņēmumu samazinātie procenti tiks pielīdzināti fiziskās personas ienākumiem. Un šīs izmaiņas notiek uz ievērojamas administratīvās slodzes, likumdošanas nestabilitātes un augstu nodokļu, īpaši darbaspēkam, fona.

Tātad – vai varam runāt par nepamatoti augstiem nodokļiem mūsu valstī?

Runājot makroekonomikas valodā, kopējo nodokļu maksājumu īpatsvars IKP Latvijā ir 28 %, kas – gluži otrādi – ir ievērojami zemāk salīdzinājumā ar vidējo ES rādītāju – 39 %.

Tā kā jau vairākus gadus strādāju ar klientiem, kas atrodas, darbojas vai tur savus aktīvus Eiropā, NVS u. c. valstīs, izpratne par nodokļu likumdošanu un darbību katrā konkrētā valstī ļauj man salīdzināt nodokļu slogu arī praksē. Ticiet man, vecās Eiropas uzņēmēji par Latvijas nodokļu vidi

Tatjana Ļutinska, starptautisko nodokļu konsultāciju uzņēmums TX Solutions

varētu vien sapņot, jo nodokļu likmes tur ir augstākas, pretizvairšanās normas un nodokļu kontrole ir stingrākas.

Kā jūs vērtējat – vai pārējās Baltijas valstīs nodokļu politika ir veiksmīgāka un kaimiņi ir konkurētspējīgākie nodokļu ziņā?

Tā pieņemts domāt, bet gluži tā nav. Lietuvā un Igaunijā ir zemāks tikai IIN, attiecīgi 15 % un 21 %. Pārējie nodokļi ir līdzīgi vai augstāki. Igauniju slavē par korporatīvā nodokļa nepiemērošanu nesadalītajai peļņai. Tomēr, raugoties vairāku gadu perspektīvā, jebkura biznesa mērķis ir peļņas izmaksa, un šajā gadījumā Igaunijā tiek piemērots diezgan augsts nodoklis – 21 %. Aprēķinot kopējo nodokļu slogu konkrētam biznesam, tas Latvijā visdrīzāk izrādīsies zemāks nekā kaimiņvalstīs.

Par veco Eiropu ir skaidrs, bet pēdējā laikā daudz dzirdēts par zemajiem nodokļiem Kiprā un Maltā.

Jā, tie šobrīd ir starptautiskajam biznesam visdraudzīgākie Eiropas finanšu centri ar vispievilcīgāko korporatīvo nodokļu sistēmu, ko balsta principiāli liberālāks regulējums. Kiprā standarta nodokļa likme ir 12,5 % ar 2,5 % likmi ienākumiem no intelektuālā īpašuma izmantošanas un vēl veselu virkni neapliekamo ienākumu. Maltā efektīvā likme ir 5 %. Bet, piemēram,

IIN likmes algām, kas ir augstākas par 1200–2300 eiro mēnesī, šajās valstīs tuvojas Latvijas līmenim.

Varbūt jāskatās vēl plašāk – ārpus Eiropas?

Pēdējā laikā aizvien interesantāks kļūst Āzijas finanšu centrs Singapūra. Aplikšanas ar nodokļiem teritoriālais princips ļauj starptautiskas darbības ienākumu nodokļus samazināt līdz nullei. Tomēr gadījumā, kad bizness fiziski tiek pārvietots uz Singapūru, mūs sagaida korporatīvais nodoklis līdz 17 %, IIN līdz 20 % un sociālais nodoklis līdz 36 %. Zemāk nekā Latvijā, bet arī tā nav nekāda nodokļu paradīze. Atliek vienīgi AAE, kur nodokļu nav vispār – ne kompānijām, ne fiziskām personām – neatkarīgi no darbības teritorijas.

Es uzsveru, ka mēs runājam tikai par jurisdikcijām, kas nav iekļautas Latvijas beznodokļu valstu melnajā sarakstā, tātad fakts, ka Latvijas rezidentam pieder šajā valstī reģistrēta kompānija, neradīs viņam nekādas nelabvēlīgas nodokļu sekas.

Ievērojot visu iepriekš minēto – kādus secinājumus varam izdarīt?

Pirmkārt, nav taisnība, ka Latvijas nodokļu sistēma ir sliktā. Tomēr, ievērojot priekšnoteikumus un vienlaikus citu resursu trūkumu valstī, tā varētu būt ievērojami pievilcīgāka un konkurētspējīgāka.

Otrkārt, nodokļu slogs valstī ir jāizvērtē katram biznesam atsevišķi. Tirdzniecība, serviss, ražošana, investīcijas, holdinga vai finanšu darbība, dažādi fiziskas personas ienākumu veidi vienā un tajā pašā valstī bieži tiek aplikti ar atšķirīgiem nodokļiem.

Treškārt, biznesam ar minimālu fizisko klātbūtni, teritoriāli nepiesaistītam konkrētiem tirgiem, infrastruktūrai, personāla pieejamībai, piemēram, elektroniskajai komercijai vai holdingdarbībai, ir visas izredzes atrast nodokļu ziņā ideālo jurisdikciju. Bet to uzņēmēju rīcībā, kas nodokļu dēļ ir gatavi dzīvesvietas maiņai, pastāv vesela virkne beznodokļu oāžu, kur ir pietiekami komfortabli uzturēties.

Visbeidzot – biznesam un uzņēmējiem, kas nav tik mobili, jāamācās plānot savus nodokļus valstī spēkā esošā regulējuma ietvaros, efektīvi izveidojot struktūru, naudas plūsmu un līgumattiecības, jo jebkurā valstī nodokļu izmaksas iespējams optimizēt. ■